

LEELO TUNGAL

SELTSIMEES LAPS

Käesolev raamat koondab ühte köitesse triloogia kolm osa:

„Seltsimees laps ja suured inimesed”, Tänapäev 2008
„Samet ja saepuru ehk Seltsimees laps ja kirjatähed”, Tänapäev 2009
„Naisekäe puudutus ehk Seltsimees laps ja isa”, Tänapäev 2018

Toimetanud Marin Vinkel
Kujundanud Villu Koskaru

ISBN 978-9949-85-307-6

Trükitud AS Pakett trükikojas

www.tnp.ee

Seltsimees laps ja suured inimesed

Veel üks jutustus õnnelikust lapsepõlvest

Hea laps oleks hea olla

Mõni laps on sündimisest peale hea ja eeskujulik. Heal ja eeskujulikul lapsel ei vaju kunagi põlvikud lonti, ei tule tutipael lahti, ei teki jutid varvaste vahele ega lähe sandaalid valepidi jalga. Eeskujulik laps ei karda pimedust, äikest, kanakulli, kolhoosi pulli ega mundrimehi. Eeskujulik laps ei hakka naerma, kui tal on suu suppi täis, ei songi pudrutaldrikus ega jäta potile minemist viimase minuti peale. Üldse ei juhtu temaga kunagi midagi sellist, mis teeks häbi või tekitaks kurba meelt.

Eeskujulik laps oleks hea olla.

Kui mina oleksin hea ja eeskujulik laps, siis poleks memme mind maha jätnud, selge see. Eks ta ole mulle juba küllalt palju asju andeks andnud, aga nüüd sai siis mõõt täis. Minuga juhtub ju kogu aeg midagi sellist, millest heal ja eeskujulikul lapsel pole aimugi.

Kui ma aitan memmel nõusid kuivatada, siis kukub mul ilmtin-gimata kõige ilusam ja peenem tass või taldrik näpu vahelt – ja just siis, kui ta on juba korralikult pestud, loputatud ja kuivatatud. Kui teel on kas või üksainuke lombiriba, siis satun ma jalgupidi sellesse, kui toauksel seisab kaks püssi ja pika palituga meest, siis komistan ma neist ühe suurte saabaste otsa, ja kui keset tuba on paberi- ja raamatuhunnik, siis lendan selle sisse ninali. Ja memmel tükivad mind vaadates pisarad silma.

„Pange see lapseväntsakas kuskile kinni!” karjus musta nahkmantliga mees ja näitas jämeda sõrmega minu poole.

Memme võttis mu sülle ja surus kõvasti enda vastu. Ta silmad läikisid niiskelt ja mina pistsin pillima. Tegelikult löingi kukkudes kõhu valusasti ära – vastu mingit teravat raamatuserva, aga see väike valu polnud pooltki nii hull kui koleda mehe kole hääl. „Väntsakas” on kole sõna – ja see käis ilmselgelt minu kohta, jube! Suurtele inimestele on kõik lubatud: võhivõõrad mehed kisuvad meie kirjutuslaua sahtlid välja ja paiskavad paberid põrandale, tõmbavad raamatud riiulitest välja ja viskavad sinnasamma – aga memme ei ütle ühtki paha sõna, ainult ohkab! Kui mina oma mänguasjad õhtul põrandale jätan, memme-tata sahtlite kallal käin või mõnesse igavasse raamatusse paar pilti joonistan, kus siis selle pahanduse ots!

Musta mantliga onu seisis nagu õige mees, üks käsi taskus ja teine minu poole osutamas: „Viige see vördjas jalust ära!”

„Mine nüüd teise tuppa ja ole hea laps!” ütles memme, võõrale onule volksti! pahast pilku heites. „Küllap läheb kõik veel hästi! Mõnikord tekib ikka arusaamatusi...”

Ta viis mu magamistuppa ja pani laetule põlema. Memme ju teadis, kuidas ma pimedust kardan. Oli küll päevane aeg, aga ikkagi tundus tuba kangesti hämar. Pitskardinate tagant vahtis sisse vana raagus hõbepaju, mis mõnikord tegi halba nalja ja pani oma kortsulise näo päris vastu klaasi.

„Vaata senikaua raamatuid või pane klotsipilte kokku!” ütles memme ja pani enda järel ukse kinni.

„Kirjutage alla!” kuulsin ukse tagant rämedat häält. „Ja pange kuu-päev ka: kaheteistkümnes aprill tuhat ühekssasada viiskümmend üks!”

Imelik küll – kuidas memme kuulas selle vastiku onu sõna ja jättis mind üksi magamistuppa kurvastama? Paistis, et asi oli tõsine: maksku mis maksab tuli heaks lapseks hakata.

Kes see siis tahab paha laps olla? Mina igatahes küll mitte: püüan ju kogu aeg häid asju teha ja pähe tulevad ainult head kavatsused – aga nagu kiuste lähevad pooled ettevõtmised aia taha.

8

Üks minu hommikustest pahategudest oli kõigile nähtav: see oli suure toa ja köögi vaheline uks, mille ma keemilise pliiatsiga printsesse täis joonistasin. Tegin seda ju ilu pärast, aga ukse pind oli konarlikum, kui pealtnäha paistis ja mu printsessid tulid välja nagu koopakollid – ja kui neid nõudepesunartsuga maha hakkasin pesema, läks asi veelgi hullemaks... Uks nägi välja selline, nagu oleks selle pihta tindipottide ja roosamannaga märki visatud. Selge see, et memme sai

pahaseks ja riidles minuga päris pikalt. Kuigi mu joonistuse nimetamine sealauda ukseks polnud temast eriti kena – kas siis sead oskavad keemilise pliiatsiga joonistada? Veel pahasemaks sai memme siis, kui nägi, et Sirka ja Tuiam olid magamistoas mürades toolid ümber ajanud ja memme-tata voodi päevateki koledasti ära kortsutanud. Mul läks täitsa meelest, et jooksuajal ei tohi neid tühte tuppa lasta, ja kes see võis arvata, et pisike Tuiam oma kõverate jalgadega voodisse jaksab hüpata!

„No loodame, et taksi ja hagija kasvuvahe ikka loeb ka midagi,” ohkas ema oma nina alla, kuid ta näost oli näha, et nii uksest kui ka koerapulmast tuleb meie peres veel juttu.

Aga võta näpust! Püssimeeste küllatulekuga läksid memmel meelest nii lillakirju uks kui ka koerapulm.

Öökapil olid virnas minu unejuturaamatud ja klotsikarbid. Klotsidega oli põnev mängida seni, kuni sai selgeks nipp, kuidas neid kokku panna. Algul juhtus ikka nii, et kana kaela otsa sattus koera pea ja lehma tagumikule hobuse kohev saba. Kui mul esimest korda õnnestus suure peaga koer päris ise kokku panna, siis oli ikka võidukas tunne küll – täitsa hea ja eeskujuliku lapse tunne! Peagi selgus, et kui klotse ümber tõsta ridade kaupa, siis saab uue pildi kokku panna poole kiiremini kui muidu – jällegi mõnus avastus. Aga kaua sa ikka neidsamu pilte kokku paned... Külatädidelt võis küll klotside kiire kokkupanemise eest kiita saada, aga mu sisetunne ütles, et musta nagiseva mantliga onul pole lehma- või kukepildist sooja ega külma. Temale tuli kuidagi teisiti märku anda sellest, et minu kohta ei öelda „lapsevantsakas”, vaid „meie laululind”, „väike filosoof”, „rõõmuraasuke” või „üks haruldaselt taibukas laps”. Nojah, üsna tihti küll ka „paha laps” – aga hoopis teistmoodi hääletooniga kui „lapsevantsakas”. Istusin memme-tata voodil, kõlgutasin jalgu ja mõtlesin, mida peaks tegema.

Teisest toast kostis kõnekõminat: võõras mees rääkis valjul ja vihasel toonil ja memme vastas talle rahulikult, ainult veidi kõrgema häälega kui tavaliselt. Memme on meil ju sopran ja võib laulda nii heleda häälega, et kananahk tuleb ihule! Minul ei õnnestu kohe kuidagi nii kõrget häält kurgust välja saada.

Jah, aga laulu kaudu võiks väntsaka-onule küll teada anda, et siin majas elab väike laululind, mitte värdjas! Laulmine oli selline asi, millega võis suurte inimeste tuju alati paremaks teha, ja laule teadsin

ma palju – mitte küll päris otsast lõpuni, aga kõigi memme laulude algused olid mul peas.

„Kus on mu aed kevadises rüüs,
kus on minu armsam, õitsev õunapuu?
Mu sõber, ma tunnen.

mind ootad sa sel kaunil kevadkuul!” laulsin ma kõigepealt. See oli nii ilus ja kurb laul, et tegi meele nukraks. Tata laulud olid palju lõbusamad. Näiteks see:

„Šampanjerit ma jõin kui vett,
minu põlvel istus Mariett!”
Või teine: „Kord suu-umises meil samovaar,
kas mäletad, mu kaunitaar?

Nata-aša, Nata-aša, sind saatus on kaugele viind!”

See Nata-aa-aša koht meeldis mulle kõige rohkem ja seda oli mõnus kõigest kõrist üürata.

Korraga paiskus uks lahti, nii et link kolksatas vastu seinu, ja musta mantliga mees tormas minu juurde. Ta haaras mul õlgadest kinni ja raputas nii kõvasti, et nii silmadest kui ninast tuli vesi välja.

„Kuradi kontraväntsakas! Kas pead lõuad või viime sinu ka kaasa! Kuradi kulakuvõsu!” karjus mees, ja ma nägin, et kõik ta hambad olid ussitanud. Must mantel nagises ja haises vastikult. Mees oli niisama kole kui Surm „Ööbiku” raamatu pildil, ja kõige hirksam oli see, et mind lahti lastes hüüdis ta teise toa poole midagi VENE KEELES! See oli lõpp! See tähendas ainult halba, kõige halvemat! Ma ei saanud küll midagi aru sellest, mida mees ütles, aga vene keele kõla ma tundsin: seda keelt rääkisid need mustad mehed, kes viisid vanaema Mari ära... See juhtus küll ammu, ma ei mäletanud enam ei vanaema ega ka nende meeste nägusid, aga keelekõla oli mul meeles. Unenägudes käisid need mustad mehed mind tihti kollitamas – sellest tekkis iga kord tohutu hirmuhoo, millest võis päästa ainult memme-tata vahele voodisse pugemine. Suured inimesed ütlesid „küüditajad”, aga minu jaoks olid need mustad mehed – ja nüüd olid nad siis ka ilmsi jälle kohale ilmunud! Eemalt paistsid teised nagu tavalised püssidega inimesed – tata jahimeestest sõprade moodi, aga pikapeale sai selgeks, et tegu oli mustade meestega.

Meelega ma ei karjunud, ausõna! Tahtsin kuskile ära põgeneda – sellest voodist, sellest toast, sellest maailmast, kus igal hetkel võivad mustad mehed nii unes kui ka ilmsi välja ilmuda; sellest väikesest

läbiraputatud kehast... Miks ei või inimene muutuda ainult hääleks ja häälena minema lennata?

Ärkasin oma voodis, imelike rohtude maik suus. Voodi ees mägrana hal lebas suur kohver, mille pakkimist memme lõpetas. Halb unenägu oli möödas... ja ei olnud ka, sest teisest toast kostis ikka veel võõrast kõnekõminat. Aga memme oli nüüd mu lähedal, ja tatagi oli vahepeal koju jõudnud, nii et enam polnud põhjust peljata.

Siis pandi mulle kuivad sukad ja püksid jalga, sest millalgi oli pissu püksi tulnud – häbiväärne lugu, aga midagi polnud parata: mis tehtud, see tehtud. Tata tõi esikust mu mantli ja mütsi, kuid memme tahtis mind ise riidesse panna. „Võib-olla on see viimane kord,” ütles ta ja võttis kapist mu muhvigi – need olid meil memmega täpselt sarnased, halli krässus karusnahaga kaetud. Ainult et minu muhv oli palju pisem ja selle taskus polnud rahakotti.

„Täielik jaburus!” põlastas tata. „Selle uurijaga ei saa üldse inimese kombel rääkida! Aga küll sa näed, et midagi on tobedalt segi aetud! Hommepäev oled kodus tagasi!”

Memme vastas talle alles siis, kui olime juba jõudnud suurele teele, kus ootas imelik auto – pealtnäha justkui krusa, ainult et kasti asemel oli tal nagu tumeroheline maja.

„Jah – muidugi on see absurdne!” ütles memme autot silmitsedes ja raputas pead. „Kongiga auto, trellid akna ees! Ei tea, kellega mind on segi aetud? Kui ma homseks tagasi ei jõua, siis helista esmaspäeval haridusosakonda ja räägi ära, mis juhtus.”

Mustad mehed kõndisid, püssid seljas, meie kannul, ega lausunud ainsatki sõna. Isegi nahkmantliga mees ei teinud muud häält, kui ainult vandus vaikselt „Krr-adi krr-t!” oma nina alla. Memmet oli tulnud saatma nii palju inimesi, et kallistamine ja käeandmine võttis päris palju aega. Naabritädi Armiidale, kellel pisarad voolasid üle tedretähniste põskede nagu väikesed ojad, lausus memme rõõmsalt, oma hariliku häälega: „Pole mõtet nutta – ega's need mu matused ole! Võib-olla oleme juba homme mannerguga laudas Klaara piima küsimas!” Armiida hakkas selle peale valju häälega nuuksuma ega jätnud enne, kuni onu Artur talle käe õlale pani ja kamandas karmilt: „Naine, ära ulu!”

Meid tataga kallistas memme kõige kauem.

„Ole hea laps!” hüüdis ta mulle, kui oli raudredelit pidi kongiukseni roninud. „Ole hea laps, siis tuleb memme varsti tagasi! Võib-olla

homme, võib-olla ülehomme... Peaasi: ole hea laps ja kuula tata sõna, eks!”

Seisime veel tükk aega autole järele vaadates. Päike läks koolimaja kõrvale suurte puude taha looja ja õhus oli head bensiini- ja vahtramahlalõhna.

„Mommel jäi siirup pliidile keema,” tuli mulle äkki meelde. Tata ei vastanud, pööras hoopis pea kõrvale.

Selge see: kes see ikka tahaks rääkida maailma kõige halvema lapsega! Niisugusega, kes sodib uksi, laseb koerad tuppa, röögib ja pissib takkapihta veel püksigi! Hea seegi, et tata mustade meestega kaasa ei läinud ja mind päris üksi ei jätnud!

Ainuke asi: ei tea, kuidas need mustad mehed teada said, et see maailma kõige halvem laps on memme oma? Ja kuidas neile teada anda, kui minust on lõppude lõpuks – näiteks homseks – ikkagi hea ja eeskujulik laps saanud? Heade ja eeskujulike tüdrukute emad ei lähe oma laste juurest kusagile, ammugi mitte mustade meeste kambas...

Mängime perenaist

Suured inimesed on muidugi targad ja osavad, selge see. Nad oskavad raamatuid lugeda, pille mängida, heina niita, maad kaevata ja pliidi alla tuld teha. Kinga- ja tutipaelte sidumine käib neil kiiresti, samuti nööpide, truckide ja tõmblukkude kinnipanemine ja lahtitegemine. Rääkida oskavad nad vahel nii keeruliselt, et nende jutust ei saa üldse arugi, kuigi kõneldakse justkui puhtas eesti keeles. Võid nende sõnadest mõned isegi meelde jätta – näiteks „arreteerima”, „enkavedee” (sisekomissariaadi lühend vn k) ja „amnestia” kõlavad uhkelt, aga nende tähendus jääb ikka segaseks. Mulle meeldib kummalisi sõnu lausuda: vahel omaette sosinal, vahel valjusti lauldes. „Enkavedee ja enkavedee, juhhaidii, juhhaidaa” annab ilusti laulda „Vändra metsa” viisil. Kui ma selle avastuse ükskord memmele-tatale ette laulsin, naersid nad mõlemad, nii et silmad märjad. See oli sihuke lõbus naer – mitte solvav nagu tookord, kui ma köögis tagurpidi kõndides pesuvanni kukkusin. Jajaa: suured inimesed võivad vahel naerda täitsa vastikult – kuigi nad on su isa ja ema ja kutsuvad sind oma rõõmuraasuks! Proovigu ise, mis tunne on olla rõõmuraasuna siruli seebivees suurte märgade voodilinanutsakute vahel! Esimese hooga naersin ise ka kaasa – ei teagi miks, ju vist viisakuse pärast, aga siis hakkasid silmad seebist kipitama ja nutt tuli kallale...

13

Prr, see vanniplartsatamine oli kole mälestus! Meelde tuli see mulle seepärast, et memmet saatmast tulles leidsime, et meie köögipõrand oli niisama märg nagu tookord talvel, kui tata mu pesuvannist

päästis – ainult et palju räpasem. Suurte poriste saapajälgede vahel oli hulganisti koerte käpajälgi... Sirka ja Tuiam olid õuest pulmareisilt tagasi tulnud ja mürasid nüüd suures toas.

„Pagan, see veel puudus!” hüüatas tata ja tiris Tuiami Sirka juurest eemale ning viis külma tupp.

„No nii, tüdu,” ütles ta mulle kätt õlale pannes tõsiselt. „Peame sinuga seni siin perenaist mängima, kuni memme tagasi tuleb. Katsume homseks kõik ornungisse saada, eks!”

Kõigepealt pesime kahekesi köögipõranda puhtaks, siis panime suures toas raamatud riiulisse ja paberid kirjutuslaua sahtlitesse. Külma toa pesukapp oleks tahtnud ka kordategemist – seal tõmbas see musta mantliga onu välja kõik voodi- ja laudlinad –, aga tata arvas, et sellega pole kiiret, ja tõstis pesuhunniku lihtsalt lauale, et Tuiam linasid kiskuma ei ulatuks.

Külm tuba on selline tuba, kus memme hoiab nõusid ja riideid, mida eriti tihti vaja ei lähe. Selles toas pole ahju ja seepärast ei saa seal talvel elada.

Tegelikult on kõigis tubades külmavõitu ja ilma villaste sokkideta saab siin olla ainult suvel. Köögis vuhiseb meil päev otsa tuli pliidi all – seal võiks küll sokid jalast võtta, aga kes see viitsib nendega kogu aeg jahmerdada! Pikad triibulised põrandariided jooksevad meil üle köögi ja suure toa, magamistoas on aga voodite ees mägranahad – tata ja Tuiami jahisaak. Akende juures on eriti jahe – mängult on seal Põhjamaa. Sügisel pannakse küll topeltaknad ette, memme topib vatiga kõik aknapraod kinni ja kleebib neile veel paberiribadki peale, aga kui paned käe paberile, siis tunned, kuidas tuulepoisid külma õhku sisse puhuvad.

Kempsus on veelgi külmem, aga seal mina ei käi – mul on voodi all oma väike potu. Memme paneb kempsu minekuks mütsi pähe ja salli kaela, tata aga hüüab sealt tulles: „Siin suure Vene taimearetaja Mišurini külmakindel poeg!” või „Vapper indiaanlane Kotkas Külmpee saabus luurelt!”

Memme ütleb selle peale tavaliselt, et tema ei jõua ära oodata, millal kõik jälle paika läheb ja me oma korterisse tagasi kolime.

Meie korter asub koolimajas – seal on soe ja valge! Ahjud on valged ja läikivad, seinad on heledad ja aknad on suured ja kemps nii korralik, et seal võivad lapsedki käia. Ainult et praegu elab meie korteris tädi Ljudmila. Tädi Ljudmila hakkas memme asemel koolidirektoriks,

sest tema oskab kooli paremini helge stalinliku tuleviku poole juhtida. Sellepärast, et tädi Ljudmila tuli Siberist – sealt, kuhu vanaema Mari viidi. Suurte inimeste juttu pealt kuulates arvasin mina, et kui vanaema Mari ka kord Siberist tagasi tuleb, siis hakkab ta võib-olla ise kooli juhtima. Memme naeratas nukralt ja ütles, et vanaema Mari tuleb küll kindlasti tagasi, selge see, aga ega tema vanuses enam koolidirektoriks ei hakata – tema oli küüditamise ajal juba kaheksakümne neljane, ja kõrvakuulmine polnud tal juba siis enam kuigi hea ja kes teab, kas ta praegu enam üldse näeb ja kuuleb... „Vanaema on isegi tragi, et ta pika rongisõidu loomavagunis üldse üle elas ja praegu seal Šadrino kolhoosis veel põllutööd teha jaksab, nagu ta kirjas ütles!”

Käisin küll koristades kogu aeg tata sabas, aga mõtted läksid ikkagi memme juurde.

„Tata, kas need mustad mehed, kellega memme ära läks, olid samad mis vanaema Marilgi?”

„Ei, kust sa selle võtsid?” sai tata pahaseks. „Need olid hoopis teised! Ja üldse – memme tuleb kohe varsti tagasi, nii et ära muretse, eks! Saad aru: vanaema Mari viidi Siberisse, sest ta oli suure talu perenaine. Ega teda üksi küüditatud – külmale maale viidi väga paljud eestlased, kellel olid suured talud või vabrikud või uhked elumajad. Seda pannakse praegusel ajal pahaks – aga meie memme on eluaeg ainult lapsi õpetanud, tal pole maid ega maju ega mingeid rikkusi. Kui tähtsad asjamehed teda näevad, siis ütlevad kohe: „Vabandust, vabandust – see oli suur eksitus! Sõidutame teid jalamaid koju tagasi!” Memme tuleb koju ja saab kurvaks, kui meil siin on kõik segi nagu puder ja kapsad!”

„Nagu puder ja kapsad,” kordasin tata ütlust. See kõlas hästi!

„Ma tahaks natuke putru ja kapsaid! Kõht on tühi!”

Tatalegi meenus, et temagi polnud hommikust peale midagi suu sisse saanud. Ta tõi külmast toast piimakannu ja lõikas leiva küljest mitu suurt kääru ning määris neile pliidilt kastrulist võetud siirupit peale.

„Mul pole halli aimugi, mis memmel selle vahtrasiirupiga oli plaanis teha, küll ta homme ise vaatab!” lausus ta justkui vabandades. „Aga natuke matti võime selle raske päeva peale siit küll võtta. Putru ja kapsaid meil ju tegelikult pole...”

Meie tataga oleme mõlemad kangesti maiad, aga suhkruga on praegu kehvad lood, seepärast memme vahtrasiirupit keedabki.

Vahtramahla saamisega oli tükk tegemist: kõigepealt puurisime meie tataga mitme suure vahtrapu sisse augud ja tata vestis puupulkadest tilad, mille tagusime haamriga aukude sisse. Tiladesse löikas tata noaga sügavad sooned ja neid mööda nõrgus vahtramahl kilumanner-gutesse, mille me puutilade külge riputasime. Iga õhtupoolikul, kui tata koolist koju jõudis, käisime kõik puualused läbi ja kallasime man-nergud suurde ämbrisse tühjaks. Vahtramahlal on mõnus maitse – natuke lumemaigu moodi, ainult et magusam. Ja kui memme seda mitu tundi pliidil keedab, siis lõhnab kogu köök hästi mõnusasti – nagu oleks seal lumehang ära sulanud ja sinililled kasvama hakanud. See tuleb sellest, et vesi aurab ära ja suhkrusiirup jääb kastrulisse. Seda jääb kastrulipõhja nii vähe, et ei taha mitte uskudagi, et algul oli suur nõu äärenisti mahla täis! Aga see vähene siirup on magus ja veniv nagu mesi, ainult et üksjagu heledam.

„Kas tahad ühekäeleivakääru või kahe käe oma?” küsis tata kavalat nägu tehes. „Tead seda vana lugu, kuidas peremees küsis sulaselt, kumba ta tahab – ühe- või kahekäekääru? Sulane kohe ahnesti vastu, et muidugi kahekäekääru – see ju kindlasti kaks korda suurem! Aga võta näpust: peremees löikas talle siis nii õõ-õõhukese leivaviilu, et see paistis peaaegu et läbi. „Säh – see on sihukene leivakäär, mida peab kahe käega hoidma, muidu läheb pooleks!” ütles peremees ja löikas endale hää-ästi paksu leivaviilu. „See siin on ühekäekäär – seisab ka ühe käega hoides koos!””

Mul oli sulasest natuke kahju, aga naersin paar kõh-kõhhi koos tataga – tema lõigatud leivakäärud olid kõik prisked, ühekäe omad, ja siirupist jäi suhu magus maik.

Tataga oli palju lihtsam hea laps olla kui memmega: memmelt oleksin juba kindla peale köögilaua vakstule pillatud siirupitilkade pärast tõrelda saanud, tata aga ei pannud tähele ei siirupitilku ega piimapiisku, mis juues mu kampsuni rinnaesisele kukkusid, vaid lausus: „Selle jutu rääkis mulle minu vanaema. Temal oli hästi palju igasuguseid lugusid!”

„Räägi veel mõni oma vanaema jutt!” nurusin mina, kuid tata vaatas hoopiski seinakella ja ehmus: „Oi, sa peaksid ammu juba voodis olema! Mis memme ütleb, kui saab teada, et me sinuga poole ööni vanapõlvejutte räägime!”

See on suurte inimeste puhul täitsa tavaline asi: just siis, kui asi näikse huvitavaks minevat, otsustavad nemad su magama saata! Selles

suhtes jäi tata niisama kindlaks nagu memmegi, pomises ainult mu nurumise peale: „Ei aita naiste nutt ega laste kisa – raha saab maha joodud!”

Ja kui mina ehmusin: „Kas sa siis hakkad raha maha jooma, kui ma magama lähen?“, siis tata ainult naeris: „See oli ka minu vanaema ütlemine! Tema oli Rannamõisa kõrtsmiku tütar, lapsest peale küla-rahva ütlemissi pealt kuulanud!”

Püüdsin kavalasti tata mõtteid ta vanaema peale juhtida, et voodiseminekut edasi lükata, aga tema jäi kindlaks: „Käed ja nägu puhtaks ja öösärk selga! Kas sa ei mäleta, et memme käskis sul hea laps olla?”

Nojah, mis seal rääkida...

Mulle öösärki selga aidates lausus tata: „Kui sa hea laps oled, siis läheme homme Jõgisoole vanaisa sünnipäevale!”

„Aga...”

„Ei mingit aga!” tõstis tata mu voodisse. „Kohe tekk peale, pea padjale ja magama!”

„Aga kas hea laps peab siis viltidega magama?” küsisin hästi kiiresti, et tata ei jõuaks mind katkestada.

„Oh sa poiss!” kohkus tata mu jalgu vaadates. „Vildid jalas – ja kalossid ka otsas! Oh sa poiss!”

Ta võttis mu vildid ja viis ahju juurde: „Hommikul hea soe võtta!”

Ja head-ööd-musi andes lausus tata veidi häbelikult: „Kuule, ole hea laps ja ära memmele seda viltide asja räägi, eks?”

Noogutasin suuremeelselt. Tataga oli tõesti palju kergem hea laps olla kui memmega!